

Vammaisfoorumi ry
Handikappforum rf
Finnish Disability Forum

Vammaisfoorumin lausunto liikenne – ja viestintävaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Vastaanottaja: Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asia: HE 33/2025 vp

Ajankohta: 16.5.2025 klo 11.35

[Vammaisfoorumi](#) on 28 valtakunnallisen vammaisjärjestön yhteistyöjärjestö, jonka tarkoituksena on YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevan sopimuksen mukaisesti edistää vammaisten ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisen osallistumisen mahdollisuuksia yhteiskunnassa. Vammaisfoorumi edustaa jäsenjärjestöjensä kautta noin 223 000 vammaista ja pitkäaikaissairasta ihmistä.

Vammaisfoorumi kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisesti tuettujen kuljetuksien tietopohjan kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Vammaisfoorumi pitää välttämättömänä varmistaa, että eri tavoin vammaisten ihmisten liikkuminen tulee turvatuksi. Monelle vammaiselle ihmiselle toimivat taksipalvelut ovat ainoa mahdollisuus kodin ulkopuoliseen jokapäiväiseen liikkumiseen kuin myös pääsyyn terveydenhuollon palveluihin.

Vammaisfoorumi on tyytyväinen, että hallituksen esityksessä on huomioitu vammaisjärjestöiden antamat lausunnot. Näitä lausuntoja oli annettu kolme kappaletta, joista yksi lausunto oli Vammaisfoorumin, joka on siis 28 valtakunnallisen järjestön yhteistyöjärjestö. Vammaisfoorumi edustaa laajaa joukkoa eri tavoin vammaisia ihmisiä. Esityksestä saa kuvan, että vammaisjärjestöistä oli otettu vain vähän kantaa. Virallinen lausuntopyyntö oli lähetetty vain kahdelle järjestölle.

Hankkeen ohjausryhmän toimikausi on 20.6.2024–31.8.2028. Sille on asetettu tehtäväksi mm. antaa suosituksia tuettujen kuljetusten jatkokehittämisestä. Ohjausryhmässä ei ole hankkeen kohderyhmien edustusta. Vammaisfoorumi tukee Invalidiliiton vaatimusta siitä, että ohjausryhmään on nimitettävä jäsen/jäseniä palveluja käyttäviä edustavista järjestöistä; potilas- ja vammaisjärjestöt. Viittaamme YK:n vammaisyleissopimukseen artikla 4 (Yleiset velvoitteet) kohta 3.

Sosiaalihuoltolaki sekä vammaispalvelulaki edellyttävät erityisesti yksilöllisten tarpeiden huomioimista kuljetusten toteuttamisessa. Kokeilun suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida taloudellisuus- ja tehokkuustavoitteiden ohella myös inhimilliset arvot sekä asiakkaan oikeus yksilölliseen ja hänen tarpeitaan vastaavaan palveluun.

On tärkeää, että esityksessä on kiinnitetty huomiota siihen, että kuljetuspalveluita parantamalla voidaan edistää perustuslaissa säädettyä oikeutta yhdenvertaiseen kohteluun ja riittävien sosiaali- ja terveystaloudellisten palveluiden turvaamisesta sekä YK:n vammaisyleissopimuksen toteuttamista esteettömyyden ja saavutettavuuden sekä henkilökohtaisen liikkumisen osalta. Nämä seikat ovat tärkeitä pitää mielessä hankkeen kaikissa toteuttamisvaiheissa, etenkin palveluiden jatkokehittämisessä.

Kokeilulla muodostetaan tietovaranto. Vammaisfoorumi korostaa edelleen, että hankkeessa kerättäisiin olennaista ja konkreettista tietoa asiakkaiden oikeuksien toteutumisesta. Kokeilun tuloksia arvioitaessa on oltava käytössä matkustusreitti- ja ajankohtatietojen lisäksi asiakkaan saaman palvelun laatua koskevaa tietoa. Erityisesti tiedon keruun lähtökohtana tulee olla arviointi siitä, palveleeko se asiakkaan yksilöllistä tarvetta liikkua. Näin tuotettaisiin kokonaisvaltaista tietoa mahdollisista kuljetuspalvelun kehittämistarpeista.

Tuloksia analysoitaessa tulee siis taloudellisen ja tehokkuushyödyn arvioinnin ohella kiinnittää huomiota siihen, mitä hyötyä tai haittaa asiakkaalle aiheutuu. Matkojen yhdistelyn osalta tulee huomioida mahdollisten kustannussäästöjen ohella asiakkaan tilannetta mm. matkan, matka-ajan tai odotusaikojen pidentyminen. Kokeilun aikana tulisi kiinnittää huomiota myös matkojen saatavuuteen ja mitä mahdollinen matkojen yhdistely vaikuttaa saatavuuteen. Tärkeää on kerätä tietoa myös toteutumattomista matkoista ja siitä, miksi ne eivät olleet toteutuneet.

Vammaisfoorumi pitää tärkeänä, että hanke toteutetaan siten, että siitä saatujen tietojen pohjalta voidaan kehittää vammaisten ihmisten yhdenvertaista liikkumista edistäviä vaihtoehtoja. Esimerkiksi esteettömien julkisten liikkumispalveluiden kehittäminen.

Vammaisfoorumin näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä ei ole edelleenkaan arvioitu vammaisvaikutuksia riittävästi. Vaikutusarvioinnissa olisi tullut kiinnittää huomiota, miten kokeilussa kerätty tieto vastaa eri vammaisryhmien tarpeisiin. Kokeilun aikana tulee kerätä asiakaspalautetta ja varmistaa sen aito hyödyntäminen osana kehittämistyötä.

Vammaisfoorumi katsoo, että vammaisten ihmisten tai heitä edustavien järjestöjen osallistaminen hankkeen valmisteluun ei ole toteutunut riittävällä tavalla. Tiedottaminen kokeilusta, toteutustavoista ja tavoitteista on tärkeää. Tähän kytkeytyy myös kysymykset tietosuojan varmistamisesta.

Matkojen yhdistäminen sinänsä luo aina haasteen tietosuojalle. Vammaisfoorumi korostaa tietosuojan tärkeyttä ja ehdottaakin henkilötunnuksen sijaan käytettäväksi asiakasnumeroa. Kerättävän tiedon tulee olla massatietoa, josta ei nouse esiin tunnistettavaa yksilöllistä tietoa. Lisäksi näemme perusteltuna, että tarkkaan määritellään, kenellä on oikeus käsitellä tietoja ja miten tietoja käsitellään sekä, mikä on tavoitteiden toteutumisen kannalta välttämätöntä tietoa ilman, että se on erikseen kenenkään yksilöön liitettävissä. Tietoturvallisuus ja tietosuoja varmistettava aina kun kerättyjä tietoja siirretään toimijoiden kesken.

Selkeät käyttäjä- ja toimijapalautejärjestelmät ja yhteiset tilaisuudet tukevat tiedon keräämistä asiakaskokemuksesta. Kokeilun jälkeisten toimenpiteiden osalta yhteistyön merkitys korostuu. Avoimuus tiedoista ja tuloksista on tärkeää. Tulee myös arvioida ja

ottaa huomioon, mitkä kokemukset ja tiedot ovat laajemmin eri toimintaympäristöissä
valtakunnallisesti sovellettavissa ja mitkä puolestaan eivät ole.

Vammaisfoorumi ry

Veera Florica Rajala
puheenjohtaja

Anni Kyröläinen
pääsihteeri
p. 045 217 4936
anni.kyrolainen@vammaisfoorumi.fi